

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.009.04.2020

Dorota Chrzanowska
Burmistrz Bornego Sulinowa
Urząd Miejski w Bornem Sulinowie
Al. Niepodległości 6
78-449 Borne Sulinowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 – Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi
oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Bornem Sulinowie ¹ , Al. Niepodległości 6, 78-449 Borne Sulinowo.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Chrzanowska, Burmistrz Bornego Sulinowa ² od 19 listopada 2018 r. Poprzednio, w okresie od 5 grudnia 2006 r. do 18 listopada 2018 r., funkcję Burmistrza pełniła Renata Pietkiewicz-Chmyłkowska.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz nadzór nad rynkiem odpadów komunalnych na terenie gminy. 2. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie sposobu postępowania z odpadami komunalnymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Artur Matejko, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/100/2020 z 22 maja 2020 r. (akta kontroli str. 1-11)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA W latach 2016-2020 (I półrocze) w Gminie Borne Sulinowo⁶ prawidłowo zorganizowano odbiór i zagospodarowanie wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowano nadzór nad rynkiem odpadów komunalnych. Realizowano działania informacyjne i edukacyjne dotyczące sposobu postępowania z odpadami komunalnymi.

W Gminie prowadzona była⁷ selektywna zbiórka odpadów od właścicieli nieruchomości. Mieszkańcom Gminy zapewniono możliwość korzystania z punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych⁸, prowadzonego przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Bornem Sulinowie⁹. Działania te umożliwiły

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Tj. do 11 września 2020 r.

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 1220; dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

⁷ Przez podmiot wybrany w drodze udzielonych zamówień publicznych.

⁸ Dalej: punkt selektywnego zbierania.

⁹ Dalej: Przedsiębiorstwo. Utworzono je na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie Nr VI/69/2003 z 26 kwietnia 2003 r.

osiągnięcie założonego poziomu recyklingu oraz ustalonych wartości wskaźnika poziomu składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi za lata objęte kontrolą została sporządzona i upubliczniona terminowo, a dane w niej zawarte odzwierciedlały stan faktyczny wynikający z ewidencji księgowej i sprawozdawczej. Informacje o masie zebranych i unieszkodliwionych odpadów komunalnych z terenu Gminy, wykazano w rzetelnych i terminowo sporządzonych sprawozdaniach. Prowadzono bieżący monitoring potencjalnych miejsc powstawania tzw. „dzikich wysypisk” oraz podejmowano działania w celu ich likwidacji.

Zgodnie z przeznaczeniem wykorzystywano środki finansowe pozyskane z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W okresie objętym kontrolą opłaty, mimo że ich poborem objęci zostali wszyscy mieszkańcy Gminy, nie zapewniły zbilansowania kosztów obsługi systemu gospodarowania odpadami. Jego deficyt wzrósł z 7,7 tys. zł według stanu na koniec 2016 r. do 410,3 tys. zł na koniec 2019 r., m.in. z uwagi na rosnące ceny zagospodarowania odpadów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W badanym okresie za realizację zadań z zakresu gospodarki odpadami¹⁰, odpowiedzialny był Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa¹¹, w którym zatrudnionych było dwóch pracowników (Kierownik Referatu oraz Referent ds. gospodarki odpadami).

(akta kontroli str. 33-60, 83-88, 1024)

Nadzorowanie porządku na terenie Gminy było zadaniem Straży Miejskiej¹², funkcjonującej w strukturach Urzędu. Szczegółowe zadania Straży określał odrębny regulamin.¹³ Pracownicy Urzędu na bieżąco informowani byli o efektach działalności Straży.

(akta kontroli str. 69, 1024)

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) wrosła liczba nieruchomości objętych systemem odbioru odpadów komunalnych: zamieszkałych z 1 589 (stan na 1 stycznia 2016) do 1 623 (stan 30 czerwca 2020 r.)¹⁴, w tym budynków jednorodzinnych odpowiednio: z 1 503 do 1 530,¹⁵ a budynków wielorodzinnych z 86 do 93¹⁶; niezamieszkałych (szkoły, hotele, zakłady pracy, działalność

¹⁰ Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu, który wprowadzony został zarządzeniem nr 17/2013 Burmistrza z 18 lutego 2013 r., zmienionym zarządzeniem nr 3/2020 Burmistrza z dnia 7 stycznia 2020 r.

¹¹ Dalej: Referat.

¹² Dalej: Straż.

¹³ Działalność Straży Miejskiej objęto odrębnym postępowaniem kontrolnym NIK.

¹⁴ System odbioru odpadów komunalnych obejmował następującą liczbę nieruchomości zamieszkałych, wynoszącą wg stanu na: 1 stycznia 2016 r. 1 589; 31 grudnia 2016 r. 1 628; 31 grudnia 2017 r. 1 617; 31 grudnia 2018 r. 1 644; 31 grudnia 2019 r. 1 646; 30 czerwca 2020 r. 1 623.

¹⁵ Stan na 31.12.2016 r. 1 541, 31.12.2017 r. 1 531, 31.12.2018 r. 1 558, 31.12.2019 r. 1 557.

¹⁶ Stan na 31.12.2016 r. 87, 31.12.2017 r. 86, 31.12.2018 r. 86, 31.12.2019 r. 89.

gospodarcza, sklepy, cmentarze) odpowiednio z 451 do 536¹⁷. Wszystkie nieruchomości objęte zostały systemem odbioru odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 971-972, 980-982, 1024-1025)

Masa odebranych i zebranych odpadów w Gminie wzrosła z 2 456,219 Mg na koniec 2013 r. do 3 107,076 Mg na koniec 2019 r., w tym z terenów zamieszkałych masa odpadów ulegających biodegradacji wzrosła w ww. okresie z 12,020 do 102,480 Mg, a odpadów wielkogabarytowych z 36,500 do 124,210 Mg.

(akta kontroli str. 994)

Burmistrz wyjaśniła: *Ilość odpadów z podziałem na frakcje ustalano na podstawie raportów wagowych i kart przekazania odpadów od firmy świadczącej usługę odbioru oraz z instalacji do której odpady zostały przekazane. Specyfika Gminy oraz układ zabudowy nie pozwala na odbieranie poszczególnych frakcji odpadów z podziałem na typ nieruchomości /.../.*

(akta kontroli str. 957)

Urząd podjął działania w celu objęcia systemem odbioru odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców Gminy. Złożone deklaracje porównano z liczbą osób widniejących w Systemie Ewidencji Ludności oraz zweryfikowano nieruchomości w Systemie Geomap. Po stwierdzeniu, których nieruchomości nie dotyczą złożone deklaracje, wzywano ich właścicieli do określenia wysokości opłaty. W przypadku gdy nieruchomość nie była zamieszkana, właściciel miał złożyć deklarację zerową lub oświadczenie o niepowstawaniu na nieruchomości odpadów komunalnych. Pracownicy Urzędu w terenie dokonywali oględzin wybranych nieruchomości. Weryfikacja złożonych deklaracji miała być prowadzona m.in. w oparciu o dane zgromadzone w Systemie Ewidencji Ludności; CEiDG¹⁸ lub KRS¹⁹. W przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do przedstawionych danych, wzywano do udzielenia wyjaśnień oraz do złożenia nowej deklaracji. Były one następnie sprawdzane pod względem merytorycznym i rachunkowym (co odnotowywano w dziale deklaracji „Adnotacje Urzędowe”).

(akta kontroli str. 520-726, 1025)

W Gminie nie zlecano i nie prowadzono badania morfologii odpadów.

(akta kontroli str. 958, 1025)

Burmistrz wyjaśniła: *Nie prowadzono badań morfologii odpadów między innymi z uwagi na brak wymogu formalnego. Odpady komunalne to mieszanina bardzo wielu materiałów o zróżnicowanych właściwościach, występujących w różnych proporcjach w zależności od wielu czynników (rodzaj zabudowy, obszaru – wieś/miasto, zamożność mieszkańców oraz w przypadku naszej gminy również sezonowość pojawiania się mieszkańców/turystów). Należy podkreślić, że wartość dokumentalną mają jedynie wyniki badań prowadzone w pełnym cyklu rocznym (obejmującym wszystkie miesiące roku). Badania skrócone lub wrywkowe mogą mieć jedynie charakter sprawdzający. Na koszty wykonania badań morfologicznych ma wpływ cel przeprowadzania badań. Duży wpływ na ostateczną cenę badania będzie miała również odległość od miejsca pobierania próbek do miejsca przeprowadzania analiz oraz liczba próbek. Z uwagi na to, iż Gmina nie posiada własnej instalacji do przetwarzania odpadów i nie planuje ich budowy, brak jest*

¹⁷ System odbioru odpadów komunalnych obejmował następującą liczbę nieruchomości niezamieszkałych, wynosząca wg stanu na: 1 stycznia 2016 r. 451; 31 grudnia 2016 r. 505; 31 grudnia 2017 r. 519; 31 grudnia 2018 r. 531; 31 grudnia 2019 r. 543; 30 czerwca 2020 r. 536.

¹⁸ Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej.

¹⁹ Krajowy Rejestr Sądowy.

potrzeby wykonywania badań morfologii odpadów. Do celów analitycznych Gminy wystarczającymi danymi są: ilość mieszkańców oraz ogólna ilość odpadów jaka powstaje na terenie naszej Gminy w podziale na frakcje.

(akta kontroli str. 958)

1.2. Urząd terminowo (do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy) przekazał do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 r., 2017 r. i 2018 r. Zawierały one wszystkie informacje określone w art. 9q ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²⁰. Urząd dokonał dwóch korekt w sprawozdaniu za 2016 rok²¹. Dotyczyły one m.in. pola Uwagi (uzupełnienia części VII – Uwagi oraz danych dotyczących odpadu o kodzie 17 01 01 - Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów) w wyniku złożenia korekty sprawozdania przez podmiot prowadzący punkt selektywnego zbierania. Dane w złożonych sprawozdaniach, odpowiadały wartościom wynikającym ze sprawozdań składanych przez podmioty realizujące zadania z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy. Urząd egzekwował od zobowiązanych podmiotów, realizację obowiązku przekazywania rocznych sprawozdań i informacji.

(akta kontroli str. 402-457, 1025-1026)

W latach 2016-2020 (I półrocze) dwukrotnie Burmistrz wymierzył kary pieniężne za niedopełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 9n ust. 2 ustawy o utrzymaniu porządku, tj. w wysokości: 23 100 zł za II półrocze 2015 r.²² oraz 4 900 zł za I półrocze 2016 r.²³ Poza wymienionymi wyżej przypadkami, podmioty zajmujące się odbiorem odpadów komunalnych z terenu Gminy²⁴, przedłożyły sprawozdania (w tym sprawozdania „zerowe”) w wymaganym terminie i zawierające informacje określone w art. 9n ust. 3-5 ustawy o utrzymaniu porządku.

(akta kontroli str. 458-479)

Dane w składanych do Urzędu sprawozdaniach weryfikowane były z kartami przekazania odpadów, zarówno od poszczególnych firm, jak również z instalacji do których trafiały odpady. Urząd posiadał informacje o sposobach zagospodarowania odpadów oraz instalacjach końcowych, do których trafiały poszczególne frakcje odpadów.

(akta kontroli str. 550-569, 959-960, 1026)

Łączna masa odpadów odebranych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych wynosiła w: 2016 r. 2 456,219 Mg; 2017 r. 2 534,189 Mg; 2018 r. 2 908,458 Mg; 2019 r. 3 107,076 Mg; 2020 r. (I półrocze) 1 406,855 Mg.

Masa odpadów zebranych selektywnie, z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych wynosiła w: 2016 r. 679,799 Mg; 2017 r. 743,569 Mg; 2018 r. 1 011,338 Mg; 2019 r. 1 294,096 Mg; 2020 r. (I półrocze) 554,78 Mg.

Masa odpadów zmieszanych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, wynosiła w: 2016 r. 1 776,420 Mg; 2017 r. 1 790,620 Mg; 2018 r. 1 897,120 Mg; 2019 r. 1 812,980 Mg; 2020 r. (I półrocze) 852,075 Mg.

(akta kontroli str. 974-975, 994-997)

²⁰ Dz.U. 2020 r. poz. 1439 ze zm.; dalej: ustawa o utrzymaniu porządku.

²¹ 18 maj 2017 r. i 6 czerwca 2017 r.

²² Decyzja Burmistrza z 14.10.2106 r. (ŚR.6232.9.2016.AJ).

²³ Decyzja Burmistrza z 14.10.2016 r. (ŚR.6232.10.2016.AJ).

²⁴ Zgodnie z rejestrem działalności regulowanej prowadzonej przez Burmistrza.

Dane o odebranych i zebranych w Gminie odpadach komunalnych były zgodne z danymi o zagospodarowanych odpadach.

(akta kontroli str. 960, 974-975, 1026)

1.3. Poziomy recykling ustalano w Gminie w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach podmiotów świadczących usługę odbioru oraz instalacji. Gmina osiągnęła wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia, wyliczone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych²⁵, tj. uzyskano dla:

- papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła w 2016 r. 43%, 2017 r. 36,4%, 2018 r. 40,5%;
- innych niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe w 2016 r. 100%; 2017 r. 99%; 2018 r. 75,8%.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazanych do składowania wynikał z faktu, iż niesegregowane odpady komunalne o kodzie 20 03 01 w całości zostały poddane innym niż składowanie procesom przetwarzania.

(akta kontroli str. 727, 960-961, 1026)

1.4. Opracowane projekty uchwał Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie²⁶ w sprawie wyboru metody obliczania i ustalania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przyjęte następnie uchwałami z 26 lutego 2015 r.²⁷, z 30 czerwca 2016 r.²⁸, z 19 kwietnia 2017 r.²⁹, z 28 maja 2018 r.³⁰, z 30 maja 2019 r.³¹, z 13 marca 2020 r.³², określały wysokość stawek i zasady obliczania opłat za gospodarowanie zbieranymi odpadami komunalnymi. Stawki były zróżnicowane w zależności od rodzaju nieruchomości (zamieszkała, niezamieszkała, sezonowa – wykorzystywana na cele rekreacyjne). W przypadku: nieruchomości zamieszkałych opłaty były liczone od każdego mieszkańca miesięcznie, a nieruchomości niezamieszkałych - za każdy pojemnik z odpadami komunalnymi, z uwzględnieniem jego pojemności. W przypadku nieruchomości, na której znajdował się domek letniskowy lub od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe (nieruchomości sezonowe) opłata była naliczana za rok.

(akta kontroli str. 142-145, 178-182, 213-215, 213-215, 274-277, 350-352, 102-104, 176-177, 203, 264-265, 305-307, 354-355, 1027)

W przypadku odpadów zbieranych selektywnie stawki opłat w latach 2016-2020 (do 30 czerwca) wzrosły:

---

²⁵ Dz. U. poz. 2167.

²⁶ Dalej: Rada Miejska.

²⁷ Uchwała Nr VI/48/2015 Rady Miejskiej z 26 lutego 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

²⁸ Uchwała Nr XXV/260/2016 Rady Miejskiej z 30 czerwca 2016 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

²⁹ Uchwała Nr XXXIV/378/2017 Rady Miejskiej z 19 kwietnia 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

³⁰ Uchwała Nr XLVII/508/2018 Rady Miejskiej z 28 maja 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

³¹ Uchwała Nr VIII/103/2019 Rady Miejskiej z 30 maja 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

³² Uchwała Nr XVIII/225/2020 Rady Miejskiej z 13 marca 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania wysokości stawki tej opłaty.

- dla nieruchomości zamieszkałych z 9 zł (stan na 31 grudnia 2016 r.) do 24 zł (stan na 30 czerwca 2020 r.) od każdego mieszkańca miesięcznie³³ natomiast dla odpadów zmieszanych odpowiednio z 18 zł do 72 zł³⁴;
- dla nieruchomości sezonowych z 74 zł (stan na 31.12.2016 r.) do 157 zł (stan na 30 czerwca 2020 r.) za rok od nieruchomości, na której znajdował się domek letniskowy lub od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe³⁵, natomiast dla odpadów zmieszanych odpowiednio od 148 zł do 471 zł.³⁶

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych wysokość opłaty uzależniona była od pojemności pojemnika z odpadami i wynosiła dla odpadów zbieranych selektywnie: 120L 12 zł, 240L 25 zł, 1100L 76 zł (stan na 31 grudnia 2016 r.); 120L 5,90 zł; 240L 11,80 zł; 1100L 54,10 zł oraz za worek z odpadami o pojemności 120L 16,90 zł (stan na 30 czerwca 2020 r.). Natomiast dla odpadów zmieszanych: 120L 25 zł, 240L 50 zł, 1100L 152 zł (stan na 31 grudnia 2016 r.); 120L 17,70 zł, 240L 35,40 zł, 1100L 162,30 zł oraz za worek z odpadami o pojemności 120L 50,70 zł (stan na 30 czerwca 2020 r.).

(akta kontroli str. 978-979, 1027)

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. stawka opłaty za zbieranie odpadów zmieszanych z nieruchomości zamieszkałych była o 9 zł wyższa od stawki za selektywne zbieranie odpadów. Różnica ta na 30 czerwca 2020 r. wynosiła 48 zł. Natomiast dla nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, kwoty stawek opłat za zbieranie odpadów zmieszanych były wyższe od kwot stawek za selektywne zbieranie odpadów odpowiednio o 74 zł i 314 zł.

Dla nieruchomości niezamieszkałych stawki za zbieranie odpadów zmieszanych były wyższe od stawek za zbieranie selektywne. W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) w zależności od pojemnika odpowiednio: wg stanu na 31 grudnia 2016 r.: 120L o 12 zł, 240L o 25 zł, 1100L o 76 zł; wg stanu na 30 czerwca 2020 r.: 120L o 11,80 zł, 240L o 23,60 zł, 1100L o 108,20 zł a w przypadku worka o poj. 120L o 33,80 zł.³⁷

(akta kontroli str. 979)

Opracowane projekty uchwał Rady Miejskiej w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów³⁸, zawierały wszystkie elementy wymagane przepisami art. 6r ust. 3-3d ustawy o utrzymaniu porządku. Uzyskały one pozytywną opinię Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Szczecinku³⁹.

³³ Stawki za selektywne zbieranie odpadów komunalnych dla nieruchomości zamieszkałych wynosiły wg stanu na 31.12.2016 r. 9 zł, 31.12.2017 r. 10,58 zł, 31.12.2018 r. 12,20 zł, 31.12.2019 r. 17,30 zł, 30.06.2020 r. 24 zł.

³⁴ Stawki za zbieranie odpadów zmieszanych dla nieruchomości zamieszkałych wynosiły wg stanu na 31.12.2016 r. 18 zł, 31.12.2017 r. 21,16 zł, 31.12.2018 r. 24,40 zł, 31.12.2019 r. 34,60 zł, 30.06.2020 r. 72 zł.

³⁵ Stawki za selektywne zbieranie odpadów komunalnych dla nieruchomości sezonowych wynosiły wg stanu na 31.12.2016 r. 74 zł, 31.12.2017 r. 118,30 zł, 31.12.2018 r. 118,30 zł, 31.12.2019 r. 157 zł, 30.06.2020 r. 157 zł.

³⁶ Stawki za zbieranie odpadów zmieszanych dla nieruchomości sezonowych wg stanu na 31.12.2016 r. 148 zł, 31.12.2017 r. 236,60 zł, 31.12.2018 r. 236,60 zł, 31.12.2019 r. 314 zł, 30.06.2020 r. 314 zł.

³⁷ Co stanowiło w badanych latach dla pojemnika: 120L spadek o 1,7%, 240L spadek o 5,6% a dla 1100L wzrost o 42,4%.

³⁸ Przyjęte następującymi uchwałami Rady Miejskiej: Nr XXVII/290/2016 z 22 września 2016 r., Nr XXXIV/376/2017 z 19 kwietnia 2017 r., Nr XLV/485/2018 z 29 marca 2018 r., Nr XVIII/228/2020 z 13 marca 2020 r.

³⁹ Dalej: PPIS.

(akta kontroli str. 89-90, 229-233, 251-252, 292-295, 1027-1028, 160, 163, 243, 250, 263, 325, 332)

Wysokość opłat ustalano w oparciu o przeprowadzane kalkulacje, uwzględniające m.in.: liczbę mieszkańców, masę odpadów z podziałem na poszczególne frakcje, koszty zbierania i transportu odpadów, koszty zagospodarowania odpadów w instalacjach, koszty funkcjonowania punktu selektywnego zbierania, koszty administracyjne związane z funkcjonowaniem systemu. Kalkulacje opłat nie zawierały informacji o dotychczas uzyskanym wyniku finansowym. W latach 2016-2020 (do 30.06) koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi przewyższały przychody.

(akta kontroli str. 156-158, 191-195, 216-220, 287-291, 386-389, 1005-1008)

Burmistrz wyjaśniła: (...) Sporządzane kalkulacje kosztów nie uwzględniały deficytu z poprzedniego okresu, ponieważ system powinien się bilansować, a drastyczne podwyżki opłat nie są akceptowalne społecznie. Przy każdej kalkulacji stawki brano pod uwagę koszty funkcjonowania systemu, uwzględniając ceny zaoferowane przez firmę świadczącą usługi. Występująca różnica nie wynika z braku staranności szacowania stawki. Na jej wysokość mają wpływ przede wszystkim zaległości z lat ubiegłych. (...).

(akta kontroli str. 1015)

Przychody i koszty związane z funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami, przedstawiono w pkt. 1.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Burmistrz wyjaśniła: W ramach ustalonej opłaty Gmina świadczyła usługę odbierania, transportu i zagospodarowania odpadów z nieruchomości z terenu Gminy. W ramach systemu Gmina zapewnia funkcjonowanie punktu selektywnego zbierania, organizację mobilnych zbiórek odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEE), jak również likwidację „dzikich wysypisk”. /.../. Rzetelna kalkulacja wysokości opłat powinna w szczególności uwzględniać liczbę mieszkańców gminy, ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych oraz koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Stawki ustalano po przeprowadzanych postępowaniach przetargowych, czyli w oparciu o realne koszty funkcjonowania systemu. Koszty funkcjonowania systemu z roku na rok wzrastają i to drastycznie, w szczególności koszty zagospodarowania poszczególnych frakcji odpadów. Nastąpił wzrost stawki za przyjęcie odpadów komunalnych do zagospodarowania w instalacjach, w tym również w RIPOK Wardyń Górny. Mieszkańcy, z roku na rok generują coraz więcej odpadów. Dużym kosztem jest również transport odpadów do instalacji (65 km). Z uwagi na specyfikę naszej Gminy, mała gęstość zamieszkania, sezonowość (gmina turystyczna) i zasobność mieszkańców, rosnące ceny za odbiór odpadów nie spotykają się z akceptacją społeczną. Pomimo próby rzetelnego szacowania kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, system przestaje się samofinansować i pojawia się luka finansowa, która musiała zostać pokryta ze środków własnych Gminy.

(akta kontroli str. 961-962)

W przypadku nieruchomości zamieszkałych, odpady odbierane były w każdej ilości, a z nieruchomości niezamieszkałych, zgodnie z ilością zadeklarowaną. Limity określone zostały dla punktu selektywnego zbierania i dotyczyły: opon (4 szt./nieruchomość/6 miesięcy); odpadów budowlano-rozbiórkowe w ilości nie większej niż 500 kg rocznie (wyłączając materiały izolacyjne, ociepleniowe, które przyjmowane były w ilości nie większej niż 1m³ rocznie) w przypadku właścicieli

nieruchomości zamieszkałej jednorodzinnej, a w przypadku budynków wielolokalowych - od jednego lokalu mieszkalnego. Gmina nie podpisywała indywidualnych umów z firmami recyklingu i nie osiągała dochodów ze sprzedaży surowców wtórnych.

(akta kontroli str. 981-982, 1028)

Nie wystąpiły w okresie objętym kontrolą przypadki płacenia przez Gminę za odbiór odpadów surowcowych i użytkowych.

(akta kontroli str. 1028)

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) w Gminie nie były stosowane w całości lub w części zwolnienia z ponoszenia opłat.

(akta kontroli str. 964, 1028)

Burmistrz wyjaśniła: *Na podstawie uchwały Nr XVIII/225/2020 Rady Miejskiej z 13 marca 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalania stawki tej opłaty, ustalono zwolnienie dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne z gospodarstw domowych w kompostowniku przydomowym w wysokości 5% opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Uchwała weszła w życie z dniem 1 maja 2020 r. Warunkiem skorzystania z ulgi jest złożenie nowej deklaracji przez właściciela nieruchomości. Deklaracje składane są na bieżąco. W związku z powyższym do dnia dzisiejszego nie przeprowadzono oględzin nieruchomości pod kątem gromadzenia bioodpadów.*

(akta kontroli str. 964)

1.5. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości w gromadzeniu odpadów na danej nieruchomości, Gmina wystosowywała pismo do właściciela nieruchomości o prawidłowe posegregowanie odpadów. Po usunięciu nieprawidłowości przez właściciela nieruchomości, odpady były odbierane. W okresie objętym kontrolą wszczęto trzy postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za niesegregowanie odpadów. Wydano: jedną decyzję w 2017 r. – obciążono stawką 21,16 zł/osobę, tj. w wysokości dwukrotności stawki podstawowej (stawka podstawowa za odpady segregowane 10,58 zł)⁴⁰; dwie decyzje w 2019 r. - obciążono stawką 24,40 zł/osobę, tj. (stawka za gromadzenie odpadów w sposób nieselektywny ustalona została na 24 zł miesięcznie za jedną osobę)⁴¹.

(akta kontroli str. 480-491, 964, 977, 1029)

Gmina nie planowała zakupu kompostowników dla mieszkańców. Burmistrz wyjaśniła: (...) *Ponieważ zwolnienie dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne z gospodarstw domowych w kompostowniku przydomowym w wysokości 5% opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi weszło w życie od 1 maja 2020 r. (...) Gmina dopiero po roku funkcjonowania będzie posiadać rzetelne dane. Z uwagi na fakt, że zwolnienie weszło w życie od 1 maja 2020 r. nie dokonywano oględzin nieruchomości, na których kompostowano odpady.*

(akta kontroli str. 964, 966, 976, 1029)

⁴⁰ Decyzja Burmistrza Nr 12/2017 z 14.11.2017 r. (ŚR.7030.231.2017.AJ). Łączna opłata za październik 2017 r. wynosiła 42,32 zł.

⁴¹ Decyzje Burmistrza Nr 12/2019 z 8 maja 2019 r. (obowiązująca od stycznia 2019 r.) i Nr 13/2019 z 8 maja 2019 r. (ŚR.7030.45.2019.AJ; ŚR.7030.101.2019.AJ), obowiązująca od marca 2019 r.

1.6. W Urzędzie przygotowano, zgodnie z ustawą o utrzymaniu porządku, projekty uchwał w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz określono warunki i tryb składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości, przyjęte następnie przez Radę Miejską w formie uchwał⁴².

(akta kontroli str. 91-99, 146-155, 168-175, 182-190, 196-202, 204-212, 266-273, 278-286, 296-302, 341-349, 1029)

W okresie 2016-2020 (I półrocze) Burmistrz wydał: 56 decyzji w przypadku niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁴³, 22 decyzje w przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do danych zawartych w deklaracji,⁴⁴ trzy decyzje dotyczyły podwyższonej stawki w przypadku braku segregacji⁴⁵, 14 decyzji zmiany stawki, w przypadku gdy nie była uiszczana opłata w wysokości podanej w zawiadomieniu o zmianie stawki⁴⁶.

(akta kontroli str. 965)

1.7. Urząd prowadził ewidencję finansową, obejmującą system komunalnej gospodarki odpadami. Koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi wyniosły ogółem w: 2016 r. 1 167 640 zł (w tym 960 750 zł dotyczyły odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych); 2017 r. 1 236 642 zł (1 041 914 zł); 2018 r. 1 599 400 zł (1 423 872 zł); 2019 r. 2 154 083 zł (1 970 241 zł) i w I półroczu 2020 r. 1 159 587 zł (1 072 174 zł). W związku z utrzymaniem punktu selektywnego zbierania i obsługą administracyjną systemu poniesiono odpowiednio koszty w: 2016 r. 70 633 zł i 123 626 zł; 2017 r. 73 167 zł i 103 402 zł; 2018 r. 91 450 zł i 81 385 zł; 2019 r. 126 200 zł i 48 608 zł i w I półroczu 2020 r. 60 000 zł i 27 384 zł. Ze środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami, pokryto koszty związane z likwidacją „dzikich wysypisk”, które wyniosły w: 2016 r. 12 631 zł, 2017 r. 18 159 zł; 2018 r. 2 693 zł; 2019 r. 9 034 zł i w I półroczu 2020 r. 29 zł.

(akta kontroli str. 1005-1007)

Zaległości niewymagalne za odbiór odpadów wyniosły na koniec: 2016 r. 171 753 zł; 2017 r. 354 472 zł; 2018 r. 387 141 zł; 2019 r. 346 993 zł.

(akta kontroli str. 1005)

Dochody z gospodarki odpadami z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości⁴⁷ wyniosły w: 2016 r. 1 151 049 zł; 2017 r. 1 214 470 zł; 2018 r. 1 437 408 zł; 2019 r. 1 772 735 zł i w I półroczu 2020 r. 1 127 413 zł. Należności z tytułu gospodarki odpadami wyniosły na koniec⁴⁸: 2016 r. 180 573 zł; 2017 r. 243 332 zł; 2018 r. 271 741 zł; 2019 r. 318 016 zł.

(akta kontroli str. 1005)

Ustalone w latach 2016-2020 (do 30 czerwca) stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie pozwoliły na zbilansowanie dochodów i kosztów funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Ponoszone koszty były wyższe od

⁴² Uchwały Rady Miejskiej: Nr XXV/262/2016 z 30 czerwca 2016 r., Nr XXXIV/377/2017 z 19 kwietnia 2017 r., Nr XLVII/509/2018 z 28 maja 2018 r., Nr VIII/104/2019 z 30 maja 2019 r., Nr XVIII/227/2020 z 13 marca 2020 r.

⁴³ W 2016 r. 13, 2017 r. 16, 2018 r. 13, 2019 r. 10 i w 2020 r. (I półrocze) cztery decyzje.

⁴⁴ W 2016 r. dziewięć, 2017 r. trzy, 2018 r. jedna, 2019 r. jedna i w 2020 r. (I półrocze) osiem decyzji.

⁴⁵ Jedna decyzja w 2017 r., dwie w 2019 r.

⁴⁶ W 2017 r. osiem, 2019 r. sześć decyzji.

⁴⁷ Dochody wykonane w danym roku.

⁴⁸ W należnościach ujęte były: należności dotyczące grudnia, których termin płatności przypadał na styczeń kolejnego roku, zaległości bieżące dotyczące danego roku budżetowego, zaległości z lat ubiegłych.

środków uzyskanych z opłat o: 7 771 zł w 2016 r., 133 312 zł w 2017 r., 277 392 zł w 2018 r., 410 325 zł w 2019 r., a w I półroczu 2020 r. o 32 174 zł.

(akta kontroli str. 1005)

Skarbnik Gminy wyjaśniła: *Opłaty za gospodarowanie odpadami powinny być ustalane w takiej wysokości, aby bilansować system finansowania odbioru odpadów od mieszkańców nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych. Podwyżki opłat za zagospodarowanie odpadów były efektem wzrostu kosztów przetwarzania odpadów komunalnych w regionalnych instalacjach (RIPOK) jak również wprowadzenia konieczności zbierania frakcji odpadów biodegradowalnych. /.../ nasi mieszkańcy, z roku na rok generują coraz więcej odpadów. Widać ciągły wzrost ilości odpadów zmieszanych, których koszty zagospodarowania również rosną (cena przyjęcia do RIPOK, na tzw. „bramce”), co w znacznym stopniu przekłada się na obecny wzrost cen odbioru odpadów z naszych gospodarstw domowych. Należy pamiętać, że im więcej śmieci, tym więcej Gmina musi zapłacić za ich odbiór i zagospodarowanie, im więcej nieprawidłowości w segregowaniu, tym wyższe koszty. Problemem są też wyrzucane przez mieszkańców i turystów śmieci tzw. „dzikie wysypiska” na działkach będących własnością Gminy. Zgodnie z art. 6r ust 2b. z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi Gmina może pokryć koszty usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Wszystko to przekłada się na wzrost kosztów funkcjonowania systemu, a co za tym idzie i wzrost stawek opłat. Aby zapewnić samofinansowanie systemu stało się konieczne podwyższenie stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Środki pochodzące z opłat w okresie objętym kontrolą w poszczególnych latach nie były wystarczające na pokrycie wszystkich wydatków Gminy związanych z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów. Wydatki na zagospodarowanie odpadów pokrywano z innych dochodów własnych Gminy.*

(akta kontroli str. 1003-1004)

Na terenie Gminy występowały „dzikie wysypiska” (występowanie odpadów komunalnych w miejscach do tego nie przeznaczonych) w szczególności na działkach będących własnością Gminy. Identyfikacji tych miejsc dokonywała Straż Miejska⁴⁹.

Burmistrz wyjaśniła: *Działania usuwania odpadów z miejsc „dzikich wysypisk” finansowano ze środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami. Odpady które ujawniano to przede wszystkim odpady wielkogabarytowe oraz szkło i butelki PET. Identyfikacji miejsca dokonywali funkcjonariusze Straży Miejskiej, a następnie Referat zlecał Przedsiębiorstwu wyprzątnięcie odpadów.*

(akta kontroli str. 965-966, 1030)

1.8. W okresie objętym kontrolą obowiązywały, przyjęte uchwałami Rady Miejskiej, Regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy⁵⁰. Ich projekty na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 ustawy o utrzymaniu porządku, zostały pozytywnie zaopiniowane przez PPIS. Zawarto w nich uregulowania wskazane w art. 4 ust. 2 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 110-119, 163, 221-228, 243, 253-255, 263, 308-315, 325)

⁴⁹ Sprawozdania z działalności Straży Miejskiej za rok: 2016 z 12.01.2017 r. (SM.0643.1.2017), 2017 z 12.01.2018 r. (SM.0643.2.2018), 2018 z 9.01.2019 r. (Sm.0643.1.2019), 2019 z 15.01.2020 r. (SM.0643.1.2020).

⁵⁰ Uchwały Rady Miejskiej: Nr XXV/258/2016 z 30 czerwca 2016 r., Nr XXXIV/375/2017 z 19 kwietnia 2017 r., Nr XLV/484/2018 z 29 marca 2018 r., Nr XVIII/223/2020 z 13 marca 2020 r. Dalej; Regulaminy utrzymania czystości.

W latach 2016-2020 obowiązywał zaktualizowany *Plan gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028*⁵¹. Przyjęte Regulaminy utrzymania czystości były, w myśl przepisów art. 4 ust. 3 ustawy o utrzymaniu porządku, dostosowane do ww. Planu gospodarki odpadami województwa zachodniopomorskiego oraz wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów⁵².

(akta kontroli str. 1030)

1.9. Na terenie Gminy zapewniono możliwość selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów poużytkowych, z terenu wszystkich nieruchomości. Liczbę nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych przedstawiono w pkt. 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 980-982)

Burmistrz wyjaśniła: *W okresie objętym kontrolą NIK zapewniono odbiór odpadów selektywnie zbieranych ze wszystkich nieruchomości. Na terenie ośmiu nieruchomości prowadzone jest nieselektywne zbieranie odpadów. Przyczyną jest złożenie deklaracji w okresie kiedy była możliwość wyboru nieselektywnego odbierania odpadów z nieruchomości. W najbliższym czasie przewidujemy kontrolę tych nieruchomości i nakazanie wdrożenia selektywnego zbierania odpadów.*

(akta kontroli str. 966)

W okresie objętym kontrolą, zmieszane odpady komunalne oraz selektywnie zebrane odpady (szkło, papier, plastiki, zielone) odbierane były na terenie Gminy zgodnie z harmonogramem odbioru odpadów. Mieszkańcy mogli przekazywać odpady problemowe w punkcie selektywnego zbierania, podczas zbiórki odpadów wielkogabarytowych organizowanych na terenie Gminy dwa razy w roku, w aptekach i punktach aptecznych (przeterminowane leki), w placówkach oświaty i instytucjach użyteczności publicznej (zużyte baterie). Odpady komunalne zmieszane oraz selektywnie zebrane (plastik, szkło, papier i biodegradowalne) odbierane były z nieruchomości zgodnie z obowiązującym na każdy rok harmonogramem wywozów.

(akta kontroli str. 980-987, 1031)

Do Urzędu w badanym okresie nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące odbioru odpadów komunalnych. Burmistrz wyjaśniła: *ewentualne problemy eliminowano po interwencji telefonicznej w firmie świadczącej usługę.*

(akta kontroli str. 967, 1031)

Urząd dysponował informacjami o podmiotach, do których przekazywane były odpady z terenu Gminy, w oparciu o przekładane sprawozdania od firm świadczących usługi. Weryfikowanie sprawozdań polegało na sprawdzeniu danych z kartami przekazania odpadów z instalacji oraz firm do których trafiały odpady.

(akta kontroli str. 967, 1031)

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą Regulaminy utrzymania czystości, określały harmonogram wywozu odpadów z nieruchomości. Gmina nie dokonywała

⁵¹ Plan zaktualizowany uchwałą Nr XVIII/321/16 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z 27 grudnia 2016 r., zmieniony uchwałą Nr III/38/19 z 24 stycznia 2019 r. Upřednio obowiązywał Plan gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 zaktualizowany uchwałą Nr XVI/218/12 z 29 czerwca 2012 r., zmieniony uchwałami Nr XXV/334/13 z 28 maja 2013 r. oraz Nr XXX/416/16 z 4 lutego 2014 r.

⁵² Dz. U. z 2019 r. poz. 2028.

zakupu pojemników dla mieszkańców. Właściciel nieruchomości miał wyposażyć nieruchomość w pojemniki i worki do zbierania odpadów we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 1031)

Gmina prowadziła ewidencję umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości przy pomocy programu komputerowego pn. GOMIG.

(akta kontroli str. 935)

W wyniku przeprowadzonych oględzin miejsc zbierania odpadów z domów wielorodzinnych przy losowo wybranych ulicach⁵³ w Bornem Sulinowie ustalono, że w altanach śmietnikowych lub w ogrodzonych parawanem częściach posesji znajdowały się oznaczone i opisane pojemniki na odpady, w tym: w kolorze czarnym na odpady niesegregowane (zmieszane), w kolorze żółtym na tworzywa sztuczne i metale, w kolorze niebieskim na papier, w kolorze zielonym na szkło oraz w kolorze brązowym na bioodpady. Pojemniki na odpady były nieuszkodzone i nieprzepełnione, czyste z zewnątrz, podobnie jak altany śmietnikowe oraz miejsca, w których stały pojemniki na odpady. Altany były zabezpieczone przed dostępem z zewnątrz osób nieuprawnionych. Odbiór odpadów odbywał się zgodnie z harmonogramem. Nie stwierdzono przypadków występowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

(akta kontroli str. 929-934)

1.10. W okresie objętym kontrolą, na terenie Gminy działał jeden punkt selektywnego zbierania, który wg stanu na 30 czerwca 2020 r. obsługiwał 9 494⁵⁴ mieszkańców. Na mocy porozumienia międzygminnego z 12 września 2016 r. Gmina prowadziła punkt selektywnego zbierania także dla mieszkańców Gminy Szczecinek, która wypowiedziała porozumienie 3 października 2019 r.

(akta kontroli str. 985)

Odpady w punkcie selektywnego zbierania przyjmowane były: w poniedziałki (godz. 14.00-17.00), środy (godz. 12.00-15.00) i piątki (godz. 12.00-15.00). Osobę przekazującą odpady weryfikowano poprzez okazanie dokumentu potwierdzającego jego zamieszkanie/władanie nieruchomością (np. dowód osobisty, umowa najmu lub potwierdzenie dokonania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za poprzedni lub bieżący miesiąc; okazanie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi). Dla przyjmowanych odpadów ustalono limity.⁵⁵ Zapewniono możliwość przekazywania wszystkich rodzajów odpadów, w tym m.in. gruzu, drewna, papy, materiałów izolacyjnych (wełny mineralnej, styropianu), opakowań po farbach i lakierach.

(akta kontroli str. 985)

⁵³ Ulice: Reja 5 / Brzechwy 6, Brzechwy 8, Konopnickiej 17, Konopnickiej 13m Chopina 1, Orła Białego 2, Parkowa 9.

⁵⁴ Liczba mieszkańców w Gminie (osoby zameldowane) wynosiła wg stanu na 1.01.2016 r. 9 406, 31.12.2016 r. 9 694, 31.12.2017 r. 9 735; 31.12.2018 r. 1 644; 31.12.2019 r. 1 646; 30.06.2020 r. 1 623.

⁵⁵ Przyjmowano m.in.: papier, metale tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte tonery, zużyte opony, zużyte baterie, zużyte akumulatory, chemikalia i opakowania po chemikaliach, przeterminowane leki i opakowania po lekach, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł, strzykawek, świetlówek i żarówki, przepracowane oleje silnikowe, odpady zielone, odpady tekstyliów i odzieży. Limity przyjmowanych odpadów: a) opony - w ilości 4 szt./nieruchomość/6 miesięcy; b) odpady budowlano-rozbiórkowe w ilości nie większej niż 500 kg rocznie (wyluczając materiały izolacyjne i ociepleniowe, które przyjmowane są w ilości nie większej niż 1m³ rocznie) - w przypadku właścicieli nieruchomości zamieszkałej jednorodzinnej, a w przypadku budynków wielolokalowych - od jednego lokalu mieszkalnego, odpady poza limitem przyjmowane są odpłatnie.

Urząd dysponował informacjami dotyczącymi liczby mieszkańców obsługiwanych przez punkt selektywnego zbierania. Ewidencja osób korzystających z tego punktu do października 2019 r. prowadzona była w formie papierowej, od listopada 2019 r. elektronicznie⁵⁶. Do Urzędu w okresie objętym kontrolą nie wpływały skargi i wnioski dotyczące funkcjonowania punktu selektywnego zbierania. W Gminie nie utworzono punktu napraw.

(akta kontroli str. 968, 1032)

Prowadzenie punktu selektywnego zbierania w okresie objętym kontrolą powierzono Przedsiębiorstwu.

(akta kontroli str. 527-549, 739-749, 759-769, 1032)

Urząd w dniach: 8 stycznia 2016 r., 9 stycznia 2017 r., 8 stycznia 2018 r., 13 grudnia 2019 r. przeprowadził oględziny punktu selektywnego zbierania. Ustalono, że był on czynny w godzinach i dniach wskazanych w regulaminie, na bieżąco prowadzona była ewidencja przyjętych odpadów, pojemniki były oznaczone i zamknięte, wjazd i wyjazd był oznaczony. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 890-893)

1.11 i 12. Urząd zapewnił, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu porządku, wybór podmiotu odbierającego i zagospodarowującego odpady komunalne wytwarzane przez właścicieli nieruchomości na terenie Gminy. Umowy w sprawie zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości były zgodne z ww. ustawą. W okresie objętym kontrolą obowiązywały:

- umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy oraz utworzenie, utrzymanie i obsługę punktu selektywnego zbierania zawarte z konsorcjum firm (Przedsiębiorstwo oraz Przedsiębiorstwo H.-U. E. Spółka Jawna w M.)⁵⁷;
- umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy zawarte z Przedsiębiorstwem⁵⁸;
- umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych z terenu Gminy zawarte z Przedsiębiorstwem⁵⁹.

(akta kontroli str. 730-889, 1032-1033)

Gmina nie prowadziła kontroli u podmiotów odbierających odpady komunalne. Odnosząc się do sposobu weryfikacji spełnienia wymagań przy wyborze oferty, szczególnie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości⁶⁰ oraz kontroli wykonania umów Burmistrz wyjaśniła: *Spełnienie wymagań weryfikowano w oparciu o posiadane zezwolenia (...). Gmina nadzoruje realizację zawartych umów z podmiotami odbierającymi odpady komunalne na bieżąco podczas wspólnych*

⁵⁶ Z punktu selektywnego zbierania skorzystały w 2020 r. w miesiącu styczniu 92 osoby, lutym 88; marcu 48; kwietniu z uwagi na epidemię COVID-19 nastąpiło zamknięcie punktu selektywnego zbierania, maj 165; do 2 czerwca 2020 r. 113 osób.

⁵⁷ Umowy: Nr ŚR.272.3.2015 z 24 marca 2015 r. i Nr ŚR.272.3.2016 z 23 marca 2016 r.

⁵⁸ Umowy: Nr ŚR.271.10.2017 z 26 kwietnia 2017 r., Nr ŚR.271.6.2018 z 30 kwietnia 2018 r., Nr ŚR.272.5.2019 z 2 maja 2019 r. zmienionej aneksem Nr 1/2020 z 30 stycznia 2020 r., Nr ŚR.271.6.2020 z 30 kwietnia 2020 r.

⁵⁹ Umowy: Nr ŚR.272.9.2017 z 21 kwietnia 2017 r., Nr ŚR.272.7.2018 z 30 kwietnia 2018 r., Nr ŚR.272.6.2019 z 2 maja 2019 r. zmienionej aneksem Nr 1/2020 z 30 stycznia 2020 r., Nr ŚR.272.7.2020 z 30 kwietnia 2020 r.

⁶⁰ Dz.U. poz. 122.

kontroli nieruchomości oraz poprzez weryfikację dokumentacji – karty przekazania odpadów, sprawozdania oraz raporty. Nie zwracano się o pomoc do innych służb w celu kontroli, firma świadcząca usługę zbierania odpadów z nieruchomości posiada ewidencję tras poszczególnych śmieciarek. (...) W Gminie podejmowano działania w celu sprawdzenia, czy mieszkańcy zbierali selektywnie odpady i czy były one odbierane w sposób umożliwiający dalsze ich przetworzenie – pracownicy firmy świadczącej usługę odbioru na bieżąco sprawdzają poszczególne nieruchomości. Kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie spalania odpadów w domowych instalacjach grzewczych przeprowadza Straż Miejska. Były to kontrole najczęściej na skutek skarg kierowanych do Gminy.

(akta kontroli str. 968)

1.13. Urząd terminowo sporządzał analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za lata 2016-2019 i stosownie do przepisu art. 9tb ust. 3 ustawy o utrzymaniu porządku, opublikował je na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu⁶¹. Opracowania te były spójne z dokumentami źródłowymi, w tym sprawozdawczością dotyczącą gospodarki odpadami komunalnymi i zawierały wszystkie dane wymagane art. 9t b ust. 1 ustawy o utrzymaniu porządku. Terminowo przekazywano do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie. sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2016-2018⁶².

(akta kontroli str. 402-457, 727, 1033)

Burmistrz wyjaśniła, że przy sporządzaniu analiz dotyczących funkcjonowania systemu odpadów komunalnych korzystano z danych finansowych Urzędu, raportów przedkładanych przez firmę świadcząca usługę odbioru i zagospodarowania odpadów oraz w oparciu o sprawozdania roczne przekazywane do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

(akta kontroli str. 969)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2020 (do 30 czerwca) w Gminie prawidłowo zorganizowano odbiór i zagospodarowanie wytwarzanych odpadów komunalnych. Burmistrz sporządzała, wymagane przepisami ustawy o utrzymaniu porządku, roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i terminowo przekazywała je do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie. Pobierane opłaty za gospodarowanie odpadami, mimo że ich poborem objęci zostali wszyscy mieszkańcy Gminy, nie zapewniły zbilansowania kosztów obsługi systemu gospodarowania odpadami. Jego deficyt wzrósł z 7,7 tys. zł według stanu na koniec 2016 r. do 410,3 tys. zł na koniec 2019 r.

⁶¹ <http://www.bip.bornesulinowo.pl/index.php?id=240115>

⁶² W związku z przepisami art. 7 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 875, ze zm.). Termin złożenia sprawozdania za 2019 r. został przesunięty na 31 październik 2020 r.

2. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami

Opis stanu faktycznego

2.1. i 2. W Gminie prowadzono działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnej zbiórki odpadów, tj.:

- przeprowadzono spotkania z mieszkańcami w 2016 r. pięć, 2017 r. cztery, 2018 r. cztery, 2019 r. 16, 2020 r. (do 30 czerwca) dwa spotkania;
- zamieszczano na tablicy ogłoszeń Urzędu plakaty i komunikaty, udostępniano ulotki i broszury informacyjne w siedzibie Urzędu, podawano informacje na stronach internetowych⁶³ Urzędu, promujące prawidłowe gospodarowanie odpadami komunalnymi, utrzymanie porządku i czystości w Gminie oraz na profilach społecznościowych w ramach współpracy z innymi instytucjami (osobami)⁶⁴;
- wykorzystywano darmową aplikację pn. Blisko (komunikator SISMS) m.in. do podawania terminów zbiórek odpadów wielkogabarytowych.

(akta kontroli str. 894-912, 924-928, 969-970, 1034)

Burmistrz wyjaśniła, że prowadzone były spotkania z mieszkańcami podczas zebrania sołeckich i rad osiedli. Straż Miejska prowadziła pogadanki w szkołach. Koszty związane z prowadzeniem działań edukacyjnych pochodziły ze środków własnych Gminy z uwagi na trudności z bilansowaniem się systemu. Kampania edukacyjna prowadzona była również bezkosztowo, w wyniku współdziałania z Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego, Międzygminnym Przedsiębiorstwem Gospodarki Odpadami Wardyń Górny oraz Związkiem Miast i Gmin Dorzecza Parsęty z siedzibą w Karlinie.

(akta kontroli str. 970)

Koszty działań informacyjnych lub edukacyjnych mających na celu poprawę skuteczności gospodarowania odpadami komunalnymi kształtowały się w poszczególnych latach następująco: 2016 r. 4 428 zł; 2017 r. 3 955 zł; 2018 r. 2 415 zł; 2019 r. 8 569 zł; 2020 r. (do 30 czerwca) 1 667 zł⁶⁵.

(akta kontroli str. 970, 1008)

Oględziny strony internetowej Urzędu oraz strony BIP Urzędu potwierdziły, że zakres publikowanej informacji był zgodny z zakresem określonym w art. 3 ust. 2 pkt 9 ustawy o utrzymaniu porządku. Ponadto stosownie do przepisów art. 9tb ust. 3 ww. ustawy udostępniono na stronie internetowej BIP Urzędu analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 913-923)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁶³ Na stronie internetowej Urzędu (www.bornesulinowo.pl) oraz BIP Urzędu (www.bip.bornesulinowo.pl).

⁶⁴ Strona Facebooka Urzędu.

⁶⁵ Koszty poniesione z innych źródeł, niż z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, tj. z innych dochodów własnych Gminy.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd prowadził w latach 2016-2020 (do 30 czerwca) działania informacyjno-edukacyjne dotyczące gospodarowania odpadami, m.in. we współpracy z prowadzonymi przez Gminę szkołami i placówkami oświatowymi, podczas organizowanych spotkań z mieszkańcami Gminy. Na stronie internetowej Urzędu zamieszczane były analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, dnia 23 października 2020 r.

Kontroler
Artur Matejko
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....

.....